

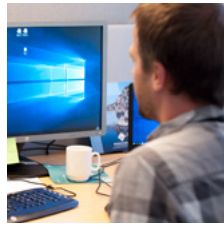
Lys fremtid med Aktiv hverdag

4

6

Forsker for en bedre kommune

13

Høy standard for personvern

Styrker dyrevelferden

16

BERGEN KOMMUNE

BERGENSEREN

INNBYGGERMAGASIN FRA BERGEN KOMMUNE

NUMMER 2 JUNI 2018

TIPS TIL EN AKTIV SOMMER

Side 9–11

NETTSIDENE VÅRE

De fleste notisene på denne siden er hentet fra www.bergen.kommune.no. Her finner du daglig siste nytt fra kommunen og aktuell informasjon om kommunens tjenester. Du kan også abonnere på nyhetene ved å gå inn på www.bergen.kommune.no/hvaskjer

BERGENSEREN

Bergenseren er et informasjonsmagasin utgitt av Bergen kommune. Magasinet skal informere om hva kommunen holder på med, hvilke kommunale tilbud byens innbyggere kan benytte seg av, og hvilke rettigheter og plikter innbyggerne har. *Bergenseren* kommer ut 4 ganger i året.

EVA HILLE
ANSVARLIG REDAKTØR
INFORMASJONSLEDER
eva.hille@bergen.kommune.no

NINA BLÅGESTAD
REDAKTØR
nina.blagestad@bergen.kommune.no

ANN-KRISTIN LOODTZ
ann-kristin.loodtz@bergen.kommune.no

HANNE FARESTVEDT
hanne.farestvedt@bergen.kommune.no

ANDREW M.S. BULLER
andrew.buller@bergen.kommune.no

KRISTIN HAUGE KLEMSDAL
kristin.klemsdal@bergen.kommune.no

SEKSJON INFORMASJON
innbyggjerservice@bergen.kommune.no
redaksjonen@bergen.kommune.no
Tlf. 55 56 55 56

Redaksjonen avsluttet 25. mai
Neste nummer kommer i september.

FORSIDEFOTO
Kristin Hauge Klemsdal

LAY-OUT Alf Gundersen AS
TRYKK Schibsted Trykk Bergen AS
OPPLAG 128 000
DISTRIBUSJON Posten

Distribuert til alle husstander og næringsvirksomheter i Bergen kommune.

Ny innovasjonslab

FOTO: KRISTIN HAUGE KLEMSDAL

I mars åpnet Innovasjonslaben (Innolab), som skal være et knutepunkt for idéarbeid i kommunen innen innovasjon og digitalisering. Har du tanker om hvordan kommunen kan fornye og forbedre tjenestene sine? Innolab kobler deg og ideen din med de rette fagfolkene, og låner ut lokalene sine gratis til dem som vil være med å innovere kommunen.

www.bergen.kommune.no/innolab

FOTO: BERGEN KOMMUNE

Utvider boligsoneparkeringen

Fra 13. juni blir boligsoneparkeringen i Bergen utvidet med soner for Skansemyren, Kalfaret, Starefossen, Fløen og Stadion. Formålet med boligsonene er å skape et bedre bomiljø og å bedre parkeringsforholdene for beboerne i boligsonene. Parkering i offentlig vei i boligsonene blir avgiftsbelagt.

Boligsoneparkeringen gjelder mandag–fredag klokken 08.00–23.00 og lørdag klokken 08.00–17.00.

Beboere som er registrert i Folkeregisteret med adresse i boligsonen, kan kjøpe boligsonekort. Besøkende kan kjøpe midlertidig parkeringstillatelse via Bergen kommunes parkerings-app «Parkering i Bergen» eller på parkeringsautomat i boligsonene. www.bergen.kommune.no

Få hjelp av roboten Kari

Spør Kari Fra midten av juni kan du bruke chatboten Kommune-Kari til å få svar på spørsmål om kommunens tjenester og tilbud. Kommune-

Kari arbeider døgnet rundt. Roboten er under opplæring. Den lærer av sine feil og den kunstige intelligensen blir stadig bedre. Du kan prøve den ut på www.bergen.kommune.no

FOTO: MORGULEFILE

Brannvesenets bål tips for Sankthans

Det er tillatt å tenne opp sankthansbål så lenge det er i god avstand til bygninger, skogområder og annet brennbar materiale. Følg brannvesenets råd for forsvarlig bålrenning:

- I tørkeperioder og ved sterk vind vil et generelt forbud vurderes. Undersøk dette før oppretning.
- Ikke gjør opp ild på svaberg eller bart fjell da dette gir varige skader på berget.
- Bålet bør bygges av rene treprodukter. Impregnerte materialer avgir giftige gasser ved brann. Det samme gjelder skumgummimadrasser, gamle sofaer, bildekk og lignende.
- Bålet bør ikke bygges for stort. Kast heller på mer ved etter hvert.
- Ikke bruk bensin eller lignende til oppretning.
- Sørg for av barn holder god avstand til bålet. Kle dem i naturstoffer som bomull og ull. Kunststoffer er lett antenkelige og kan smelte under sterk varme.
- Ansvarshavende voksenperson skal sørge for at bålet holdes under kontroll og at det slukkes etterpå. Finnes det ikke vann på stedet, må dette tas med.

Les flere tips og se regler og råd for bålrenning på

www.bergen.kommune.no/brannvesen

Tid for å søke vrakpant

Skal du pusse opp i sommer og vil skifte ut et eldre ikke-rentbrennende ildsted? Du kan søke om vrakpant på 5000 kroner. Skift først, søk etterpå. Finn søknadsskjema på www.bergen.kommune.no/vrakpant

FOTO: ANDREW BULLER

Trygt, rent og gratis drikkevann til alle på bytur

Tre nye vannposter er kommet opp i sentrum: en på Festplassen, en på Bryggen og en ved Fisketorget. Med det kan bergensere og turister fylle på vannflaskene sine med rent bergensvann hele døgnet. Vannpostene er montert direkte på vannkummen og kom på plass etter initiativ fra Ungdommens bystyre. I tillegg vil å tilby gratis vann, er målet med vannpostene økt gjenbruk av flasker og mindre forbruk av plastflasker.

FOTO: SCANSTOCK

Legehjelp i sommer

Fastlegene vikarierer for hverandre i sommer, og hvis din fastlege er på ferie, kan du kontakte en i kollegaringen. Fastlegenes ferieoversikt og hvor du kan henvende deg når din lege er borte, vil du finne på kommunens nettsider før felleferien.

Kontakt Bergen Legevakt dersom du trenger øyeblikkelig hjelp utenom fastlegens åpningstid. Legevaktstasjonene i bydelene er åpne som vanlig i sommer.

www.bergen.kommune.no

Digital søknad om bostøtte og sosialhjelp

FOTO: NINA BLÅGESTAD

Søknad om bostøtte er nå blitt heldigital. Hos Boligetaten i Domkirkegaten gir de ansatte hjelp og veiledning til hvordan søke digitalt.

– Satsingen vår nå har vært knyttet til å få flest mulig til å søke digitalt i forbindelse med at 1100 beboere måtte søke om bostøtte på nytt. Vi har hatt et elektronisk søknadsskjema i flere år, men det er få som har benyttet det. Vi har gitt beboerne skriftlig informasjon om hvordan de kan søke, men samtidig oppfordrer vi beboerne til å komme og få hjelp dersom de ikke har tilgang til PC eller nettbrett, forteller Siv Tønjum i Boligetaten.

Digital søknad om sosialhjelp er også på trappene. Sammen med flere andre kommuner, utvikler Bergen digitale løsninger for sosialtjenesten. Blant annet vil det om kort tid bli mulig å søke om økonomisk sosialhjelp digitalt. Den nye digitale kanalen gir en økt tilgjengelighet for søkerne.

– Ingen kanaler stenges, og våre brukere vil nå få en mulighet for å søke om sosialhjelp 24 timer i døgnet. Mange av de opplysningene vi trenger til saksbehandling, vil være forhåndsutfyllt i søknaden, og det er mulig å sende nødvendige vedlegg digitalt. Dette vil frigjøre tid som skal benyttes til sosialfaglig oppfølging av de brukerne som trenger det mest, sier sosialsjef i NAV Åsane sosialtjeneste, Jorun Eggen.

I juli kommer bysyklene

Fra 1. juli kan du benytte deg av 400 bysykler som blir plassert rundt i byen når bysykkelordningen innføres. Prisen på abonnement er 399 kroner i året, et døgnpass koster 49. De nye syklene kan brukes hele året. Totalt får Bergen 1000 bysykler. Resten kommer i 2019 og 2020. I fjor sommer ble det gjort 149 115 turer med bysykler i Bergen. Lastet du ned bysykkel-appen i fjor, kan den også brukes i år. Følg med på www.bergenbysyssel.no

FOTO: UIP BERGEN BYSYKKE

EVA HILLE
INFORMASJONSLEDER
BERGEN KOMMUNE

FOTO: ANN-KRISTIN LOODTZ

Sommerfølelsen

For å få den beste sommerfølelsen bør du være i Bergen. I byen mellom sjø og fjell myldrer det av muligheter. Vi trenger disse månedene for å stå rustet til en lang høst og vinter i regnbyen vår.

Følelser er viktige for mennesker i alle aldre og livssituasjoner. På byens sykehjem tester de nå ut hvordan musikk kan brukes for å få frem gode følelser og minner hos mennesker med demens. Trolig kan det bidra til mindre medisinbruk og dermed unngår vi bivirkningene som dessverre ofte følger med.

Følelsen av å mestre egen hverdag er også en viktig motivasjon når fremmedspråklige elever bruker ny teknologi for å lære seg norsk. Det samme gjelder for alenefaren fra Eritrea. Gjennom deltakelse i Aktiv hverdag og arbeidet som renholder kjenner han på følelsen av å skape en fremtid for seg og datteren.

Ungdommene som engasjerer seg i politikk føler på noe tilsvarende. Det er jo de som skal overta etter de gamle og sier selv at de er opptatt av at barn og unge skal kjenne seg hjemme der de bor.

For å sikre at vi tar de rette valgene for fremtiden, forsker Bergen kommune på en rekke områder. Det være seg innen vannkvalitet, romløsninger i barnehager, nye metoder for lysbehandling eller ulike utfordringer for storbykommuner.

Med ønske om god lesing og ta vare på sommerfølelsen!

Eva Hille

På vei til en bedre fremtid

Gjennom tiltaket **Aktiv hverdag** fikk alenefaren Tefsu arbeid som renholder. – Det første jeg gjorde da jeg fikk jobben, var å vise datteren min hva jeg må gjøre for å tjene penger. Nå kan jeg endelig kjøpe mer av det hun ønsker seg, sier han.

TEKST OG FOTO: NINA FIDJE BLÅGESTAD

På Vadmyra skole er Tefsu Gebremedhin Andemariam (47) i full sving med dagens renholdsoppgaver. Gulv og pulter vaskes og boss tomnes med rask og flittig hånd. Siden februar har han hatt jobb som renholder, etter mange år uten arbeid.

– Jeg har en bra følelse nå. Jeg kan tenke på fremtiden, ikke på alt det vonde i fortiden, sier han.

Alenefar

Andemariam kom til Norge som politisk flyktning fra Eritrea i 2008. Han bor sammen med datteren Sara (9). Moren døde da Sara var tre år, og siden har Andemariam vært alenepappa. Han forteller at det var vanskelig, særlig i starten da han ikke kunne språket så godt. Det er også ekstra utfordrende å finne jobb som kan tilpasses en hverdag som alenefar.

– Det var vanskelig å finne jobb da Sara var liten, hun var redd hver gang jeg gikk fra henne. Det var stressende. Jeg er flink til å arbeide, men fant ikke jobb. Jeg fikk stadig nye praksisplasser, men ingen av dem førte til noe. Jeg ville heller gi tiden min til barnet mitt, enn til praksis som ikke ga jobb, forteller han.

Blir selvforsørget

Derfor var han heller ikke spesielt håpefull da han i februar 2017 ble innkalt til møte hos Gry Nævdal og Felisa Rønneseth. De to driver tiltaket Aktiv hverdag under NAV Årstad sosialtjeneste. Tiltaket er rettet mot forsørgere over 30 år. Når deltakerne kommer under vingene til de to damene, slipper de ikke ut igjen før de er selvforsørget med ordinært arbeid eller har fått riktig ytelse, som for eksempel arbeidsavklaringspenger.

– De var fantastiske. De ringte meg sent og tidlig. Du må ikke gjøre sånn, du må gjøre sånn og sånn, siterer Andemariam med et smil.

Hos Aktiv hverdag ble Andemariams ønsker og muligheter kartlagt. Hvilken bakgrunn hadde han? Hva ønsket han selv? Hva var realistisk å få til?

Første avtale med Aktiv hverdag var 2. februar 2017. Allerede 6. februar var han i sving med vedhogst for Lovstakken frivilligsentral. 6. mars begynte han i arbeidstrening ved Stortveit sykehjem. Han imponerte arbeidsgiveren, som ga ordinær sommerjobb som renholder ved sykehjemmet. Hans første ordentlige jobb i Norge. Å motta lønsslipp for første gang var en stor dag.

– Datteren min ble kjempeglad! Noe av det første jeg gjorde var å kjøpe en iPad til henne. Men hun får bare bruke den fredag og søndag, skyter han inn.

Fast arbeid på rekordtid

På sykehjemmet var de så fornøyde med innsatsen at sjefen skrev et flott anbefalingsbrev. Det ble brukt i søknaden til AMO-kurs i renhold. I fire måneder gikk han på skole, og fikk praksis på Nygårdslien skole. Også der imponerte han. Etter praksisen var det ingen ledige stillinger, men sjefen ga ham en god attest og etter kort tid fikk han napp på Vadmyra skole. Nå har han et fast vikariat i 53 prosent ut året, pluss ekstra vaktmesteroppgaver tirsdager og torsdager.

LÆRER GJENNOM ELEVENE:

Etter at Nargis Hasan (34) begynte som assistent på Fridalen skole, har språket bedret seg betraktelig.

– Nå kan jeg hjelpe barna mine med leksene, sier hun. Gjennom Aktiv hverdag fikk hun arbeidspraksis på skolen, siden vikarjobb. Nå er drømmen å ta fagbrev som barne- og ungdomsarbeider.

Både Andemariam og datteren er glade for at familien nå er selvforsørget.

– Det første jeg gjorde var å vise datteren min hva jeg gjør på jobben. «Når jeg får penger, kan du få penger». Det betyr mye for meg at hun forstår det, sier han og takker Aktiv hverdag for oppfølgingen han har fått underveis.

– Jeg kan ikke finne ord for de to. De har hjulpet meg masse, skryter han.

– Du ville ha en endring i livet ditt, du ville ta ansvar, men du trengte en rød tråd. Du har gjort jobben selv, men du har også møtt gode hjelpere på din vei. Vi blir så glade hver gang vi får til en endring i folks liv, sier de to engasjerte damene.

– Språk er nøkkelen til arbeid

Nargis Hasan (34) kom med i Aktiv hverdag høsten 2016. Hun ble plukket ut fordi hun var i målgruppen, over 30 år og familieforsørger.

– Vi så fort at hun var flink og lære-villig, og hadde gode forutsetninger for å lykkes, forteller Nævdal og Rønneseth.

Hasan er kurder fra Irak og kom til Norge i 2008. Familien bor på Danmarks plass og har tre barn på ni, syv og fire år. Fra hjemlandet har hun utdannelse fra handelshøyskole og universitet. Å få jobb i Norge var derimot ikke så lett.

– Jeg søkte mange jobber, men det var vanskelig. Det fikk meg til å føle at jeg ikke var flink til noe, sier hun.

Det løsnest da hun kom i kontakt med Gry og Felisa i Aktiv hverdag.

– Å! Da skjedde det masse! De er så positive, forteller Hasan.

Hun ville jobbe med barn, og Rønneseth og Nævdal hjalp henne å stake ut veien. Først ved å ta datakortet, deretter ved å skaffe arbeidspraksis på Fridalen skole.

– Jeg ble veldig godt tatt imot på skolen, både av elever og ansatte. Først

var det litt vanskelig å forstå hva elevene snakket om, men det ble fort bedre. Jobben har vært veldig viktig for meg for å bli bedre i norsk. Språk er nøkkelen til arbeid, poengteter Hasan.

Stolte barn

Da arbeidstreningen var over, fikk hun tilbud om vikariat. Nå jobber hun 50 prosent som assistent på SFO og er også vikar som elevassistent i vanlige klasser på skolen. Planen er å ta fagbrev som barne- og ungdomsarbeider.

– Jeg trives veldig godt, og elevene er glade i meg. Jeg har ikke lyst til å jobbe noe annet sted, sier hun.

VASKEJOBBS: Tefsu Gebremedhin Andemariam (47) jobber som renholder på Vadmyra skole. Jobben fikk han etter å ha vært gjennom tiltaket Aktiv hverdag. Å tjene sine egne penger betyr mye for alenefaren fra Eritrea.

Arbeidsferingen hun nå får, teller som praksis i fagbrev for barne- og ungdomsarbeider. Det vil gi bedre muligheter og bedre lønn.

– Jeg hadde ikke lyst til å gå hjemme. Jeg ville jobbe, som andre mødre. Andre barn spør «hva jobber din mamma med», og nå svarer mine barn at «mamma er lærer». De er så stolte, forteller Hasan.

– Nargis er ikke bare en rollemodell for sine egne barn, men også for andre kvinner, sier Nævdal.

– Jeg ville
jobbe,
som andre mødre
Nargis Hansan

– Et tiltak som virker

– Jeg har ikke tidligere arbeidet med et tiltak som fungerer så godt, sier sosialsjef Hilde Skjelvik Larsen ved NAV Årstad sosialtjeneste.

Før to år siden startet Gry Nævdal, Hilde Skjelvik Larsen, og Felisa Rønneseth ved Nav Årstad sosialtjeneste Aktiv hverdag. Tiltaket består av 1,5 årsverk og har blitt en suksess. Cirka 100 deltakere har vært innom programmet siden starten, og av disse har rundt 60 kommet i ordinært lønnet arbeid eller fått riktig ytelse. 90 prosent av deltakerne er fremmedspråklige.

AKTIV HVERDAG:

Gry Nævdal, sosialsjef Hilde Skjelvik Larsen og Felisa Rønneseth ved NAV Årstad sosialtjeneste står bak «Aktiv hverdag – ukeprogrammet». De jobber for å finne relevante tiltaksplasser i arbeidslivet for forsørgere over 30 år.

Tiltaket har vært en suksess siden starten for to år siden. Metodikken er egenerviklet og legger vekt på tett oppfølging, individuelle planer og brukermidvirkning.

Ingen sluttid og engasjerte medarbeidere

– Det som er spesielt med oss er at vi ikke har en sluttid i tiltaket, men følger deltakerne til de er selvforsørget med lønnet arbeid eller mottar rett ytelse. Vi er tett på fra starten og har et godt tverrfaglig samarbeid, blant annet med NAV Stat og arbeidsgivere, forteller Nævdal.

Metoden er egenerviklet og tar utgangspunkt i at arbeid er den beste formen for integrering og deltakelse i samfunnet. Det første de gjør er å avklare deltakerens behov og ønsker i forhold til arbeid og utdannelse.

– Det er alltid noe å bygge på, vi må bare finne det. Vi utarbeider individuelle planer og tenker hele tiden en rød tråd, at arbeidstrening og praksis skal føre til noe. Brukermidvirkning er viktig for at deltakerne blir aktive og ansvarlige for egen endring. Vi er beinharde når det trengs. Deltakerne ser at det er alvor og at det forventes noe, sier de to engasjerte damene.

Blir rollemodeller for neste generasjon

Aktiv hverdag har også vist seg å være en økonomisk suksess. Det første budsjettåret sparte NAV Årstad sosialtjeneste 900 000 kroner i sosialhjelpskostnader. I 2017 var den totale besparelsen på over to millioner.

– De økonomiske rapportene er viktige for å vise at Aktiv hverdag nytter, men det viktigste er at vi får til en varig endring i familiene. Ved å bli selvhjulpne, blir deltakerne gode rollemodeller for neste generasjon, sier Larsen.

Nå vil erfaringene fra Aktiv hverdag danne grunnlag for utvikling av et byomfattende tiltak.

– Vi har fått mange telefoner fra folk som ønsker å komme med i Aktiv hverdag. Ryktene går om at tiltaket fungerer, sier Gry Nævdal og Felisa Rønneseth.

Kommunen under lupen

Kommunen deltar i svært mange **forskningsprosjekter** for å få nok kunnskap til å ta de rette valgene for byen og innbyggerne. Her er noen av dem.

TEKST OG FOTO: ANN-KRISTIN LOODTZ

Finner svar på bunnen av Nesttunvassdraget

For første gang i Norge gransker forskere sedimentkjerner i bunnen av innsjøer for å rekonstruere fortidens flommer på Vestlandet. Det er også første gangen vestlandskommuner samarbeider med forskningsmiljøer på flom. Sammen med Odda og Voss har Bergen kommune fått forskningsmidler til prosjektet HordaFlom.

Det finnes kun systematiske målinger av flom rundt 100 år tilbake i tid. Men for å kunne si noe om naturlige klimendringer og morgendagens klima, kan data som dekker lengre tidsperioder være viktige. For eksempel trengs det cirka 1000 år med observasjoner for å kunne beregne nivået for en 200-årsflom på en statistisk robust måte. – Med dette prosjektet får vi ny kunnskap om flomhyppighet og -omfang opptil 2000 år tilbake i tid, sier Jørgen Gullestad ved Seksjon for samfunnsikkerhet og beredskap. Han er Bergens koordinator for prosjektet og forteller at et av målene er å utvikle en

forbedret tilnærming for å beregne flomrisiko i fremtiden. – Dette vil styrke kommunens mulighet for bedre langsiktig planlegging, både innen samfunnsikkerhet og reguleringsarbeid, utdypes han.

I Bergen er det Nesttunvassdraget som studeres. I 2005 var det to store flomhendelser i området, blant annet ble hele parkeringen under Nesttun senter dekket av vann. Vassdraget har flere ganger rent over sine bredder siden den gangen, og bebyggelsen fra Nesttun senter til Hopsdammen er utsatt. – Vassdraget er valgt fordi det er komplisert å regulere. Helt fra Grimevannet og ned til Nesttun er det flere private eierinteresser og bebyggelse tett til vannet. Jo mer kunnskap vi kan få om flomrisikoen i området, jo bedre er det, sier Gullestad.

Forskningsprosjektet ledes av UNI Research og har med forskere fra Bjerknes-senteret for klimaforskning ved Universitetet i Bergen, Rokkansenteret og NVE. Det startet i 2017 og blir ferdig i 2020.

Forsker på storbykommunene

Omtrent halvparten av Norges innbyggere bor i storbyregionene til Bergen, Kristiansand, Oslo, Stavanger og Trondheim kommuner. Som store lokalsamfunn, transportknutepunkt og komplekse organisasjoner har storbyene utfordringer som ikke alle kommuner har. Derfor har storbyene og KS gått sammen om forskning på tema som ikke dekkes i annen forskning.

Et prosjekt som pågår nå, undersøker storbyenes praksis for å hjelpe vanskeligstilte på utleieboligmarkedet. Studien viser blant annet behov for nytenking, og for endringer i statens rammebetingelser.

Et annet prosjekt er drevet fra Bergen og ser på systemer for internkontroll. – En storbykommune har mange styringsnivåer. Dette setter høye krav til forvaltningen, at man har gode systemer og rutiner for å gi innbyggerne et forsvarlig tilbud i førstelinjen, sier prosjektkoordi-

nator Karl Fredrik Myhr ved Seksjon for internkontroll i Bergen kommune. – Det er systemene som skal bidra til å sikre at en pasient på sykehjem får riktig medisin, og at skolene har gode nok rutiner for å forebygge og forhindre mobbing, utdypes han. I prosjektet deltar to forskere fra henholdsvis Universitetet i Bergen og BI Oslo, og det skal være ferdig i år.

I et tredje prosjekt har man sett på folks reisevaner rundt trafikknutepunkt. I Bergen så man på området rundt Danmarks plass, der det viste seg at fastboende reiste mest kollektivt, mens folk som jobbet i området, kjørte bil.

«Program for storbyrettet forskning» har rundet 30 år og har omfattet over 160 forskningsprosjekter fra 1987 til i dag. De finner du på: w.oslo.kommune.no Søk «Program for storbyrettet forskning»

Spør unge om trivsel i kroppsøving

– Dette prosjektet er et resultat av en langvarig undring over hva det er ved kroppsøving som gjør at noen elever ikke trives med faget og synes det er problematisk å delta i timene, forteller doktorgradstipendiat og fysioterapeut Janiche Helen Pedersen. Hun har snakket med 316 elever på 2. trinn ved fem ulike videregående skoler i Bergen. Kroppsøving er det eneste faget i skolen der fysisk aktivitet og kropp står sentralt, og det finnes lite forskning på feltet som tar utgangspunkt i hva elevene selv mener. I studien har hun spurt elever generelt om kroppsøving, samt intervjuet elever som har tilrettelagt kroppsøving. I tillegg skal hun snakke med kroppsøvingslærere.

Resultatene så langt viser at faget er godt likt, men at mange elever kjenner på frustrasjon over mange tester og vurderinger. De ønsker seg større varia-

sjon slik at det er mulig for alle å trives og oppleve mestring. – Det kan derfor virke som at dagens syn på hva kroppsøving skal være, gjør det vanskelig å omfavne alle individuelle forskjeller. I stedet for vurdering etter prestasjoner, bør innsats og deltagelse tillegges mer vekt. Dette er også i tråd med signaler fra Utdanningsdirektoratet, utdypes hun.

Pedersen er stipendiat ved Universitetet i Bergen og ansatt i halv stilling i Bergen kommune mens studien pågår frem til høsten 2019.

– Resultatene kan brukes i det forebyggende og helsefremmende arbeidet som kroppsøvingsfaget er en del av, allerede i grunnskolen. I den videregående skolen, der kommunen har ansvar for helsetjenesten med skolelege, helsesøster og fysioterapeut, kan kunnskapen være nyttig med tanke på elever som strever med å fullføre faget, forteller Pedersen.

JUNGELROM: Markus Larsen og Ingeborg Erikstad synes det er gøy med fantasirike rom.

Ser på rommene med barnas øyne

Hva skjer når du begynner å se romløsningene i barnehagen med barnas øyne? I samarbeid med NLA høghskolen og Høghskolen på Vestlandet har Valheim barnehage utforsket hvordan de kan bruke de fysiske rommene i barnehagen på nye måter, og hvordan rommet påvirker barns utvikling. Prosjektet har pågått ett år. – Vi ser at

personalet har videreutviklet sin faglige refleksjon rundt kvalitetene i rommene barnehagen kan tilby barna, det påvirker hvordan vi møblerer, materialvalg og hvordan vi bruker rommene. I tillegg har de ansatte blitt mer bevisste på hvordan vi trekker inn barns interesser slik at de kan bli med å påvirke hverdagen sin, forteller styrer Janne Kristoffersen.

VARIERT: Tredje trinn ved Amalie Skram videregående skole spiller frisbee på gressbanen på Møhlenpris. Elevene Sofie Johanne Wallestad og Hannah Silgjerd forteller at kroppsøvingstimen har endret seg siden de gikk på ungdomsskolen. – Før var det mer tester vi skulle gjennomgå. Nå er det veldig variert. På den måten får alle vist hva de er gode i, sier de.

Tester ny metode for lysbehandling

Tidligere studier har vist at lysbehandling kan ha en positiv effekt på søvn og mental helse hos personer med demens. I forskningsprosjektet i DEM.LIGHT justeres lyseksposeringen ved hjelp av takmontert lys i fellesarealet på sykehjem, i stedet for å gi lysbehandling ved at man sitter foran en skjerm. Prosjektet startet i 2016 og er et samarbeid mellom Det Psykologiske Fakultet, Universitetet i Bergen (UiB) og Bergen kommune. 70 demenspasienter på åtte forskjellige sykehjem i Bergen deltar.

DEM.LIGHT er et av flere forskningsprosjekter innen helsetjenestene i Bergen kommune. – Helse- og omsorgssektoren står overfor en rekke utfordringer, men også muligheter. Derfor trenger vi oppdatert og forskningsbasert kunnskap om hva som fungerer, for å organisere tjenestene best mulig i fremtiden, sier seksjonssjef i Byrådsavdeling for helse og omsorg, Benedicte Løseth. Bergen satser stort på forskning gjennom Kunnskapskommunen Helse Omsorg Vest: w.bergen.kommune.no/kunnskapskommunen

ENGASJERTE: Leon Krog Vignal (14), Andrine Borkner (16) og Kjersti Hidle (16) er leiurar for kvar sin komité i Ungdomens bystyre. Dei 51 ungdomane i UB skal representere barn og unge i Bergen kommune.

Hekta på politikk

Kjersti, Leon og Andrine er med i **Ungdomens bystyre (UB)**. Sjølv om dei er opptekne av ulike politiske saker, har dei ein ting til felles: engasjement for barn og unge.

TEKST OG FOTO: SIV KRISTIN EIKÅS HOVLAND

Det er jo vi som skal overta etter dei gamle. Og det er jo like viktig at barn og unge trivst og føler seg heime der dei bur, som at vaksne gjer det, seier Andrine.
– Eg vart med i UB fordi det høyrdest kjekt ut. Engasjement, sant! Det er veldig mange her som brenn skikkeleg for sakene sine og har lyst til å vere med å avgjere ting, fortel Leon.

fleste ungdomsskulane og vidaregåande skulane i Bergen. Leon, Andrine og Kjersti er leiurar for kvar si komite i Ungdomens bystyre, og har ulike saker og område dei brenn for. For Leon er det viktig å få ungdom meir engasjert i kulturliv.
– Det store satsingsområdet for meg og dei andre i kultur-, idrett- og helsekomiteen er konsertar for unge. Vi vil at fleire under 18 år skal få oppleve

skikkelege konsertar, litt anna type musikk enn det som kjem på P3 om morgonen. I dag er det veldig mange som er opptekne av idrett, men kanskje litt for lite interesserte i kultur, seier han.
Kjersti er komitéleiar for oppvekst og skule. Ho synest det er viktig at skulen skal vere ein stad kor alle kan trivast. Hjertesaka hennar er betre seksualundervisning.
– Dette er ei sak eg synest er spesielt viktig og noko eg har jobba ganske mykje

med. Vi ser jo i dag at det er eit viktig tema, med tanke på alle #metoo-sakene den siste tida. Vi treng betre opplæring, seier Kjersti.

Vil få innspel på Snapchat
Andrine, Leon og Kjersti håpar at fleire unge vil engasjere seg politisk.
– Alle engasjerer seg for noko! Du må berre finne ut kva. Det treng ikkje handle om dei største politiske sakene, men kanskje noko i nærområdet ditt? Kanskje er det for få leikeplassar, eller at bydelen du bur i, ikkje har nokre aktivitetar eller kulturtilbod, seier Kjersti.

For å få fleire unge til å seie meininga si, har Ungdomens bystyre oppretta ein Snapchat-konto, ub.bergen. Den vil dei at barn og unge skal bruke til å melde inn saker.
– Vi arrangerer «open halvtime», der alle kan kome innom oss og leggje fram saker. Men der er det ikkje så altfor mange som deltek. Då er det lettare å berre sende ein snap til oss! Så kan vi ta opp saka for deg, seier dei tre engasjerte ungdomane.

Ungdomens bystyre kan du følgje på Facebook og Twitter: @BergenUB

Brenn for ulike saker
Ungdomens bystyre er eit politisk organ i kommunen, kor barn og unge kan uttale seg i saker som dei meiner er viktige. Her er det representantar frå dei aller

Sjekk din ungdomsskule

Skal du starte på ungdomsskule til hausten og er litt spent? No kan du sjå videopresentasjonar frå nokre av ungdomsskulane i Bergen. Filmane finn du på @bergenkommune_ung på Instagram. Her viser Pernille, Øyvind og Nora fram Rådalslien skole.

Ny møteplass for ungdom ved Danmarks plass

Knappe hundre meter fra trafikkrystet og bybanestoppet på Danmarks plass kjem ein ny møteplass for ungdom. På «leikeplassen» i Ibsens gate finn du fleirbruksbane med basketballkorg og sitteamfi, utandørs dansegolv og wi-fi-benk der du kan lade telefonen. Det vert òg trampoline, grafittivegg, hengekøyer og parkourstativ. Plassen vert offisielt opna 14. juni.

Marte, Kloudiusz, Alvilde, Alexandra og Kris (biletet) frå ungdomstrinnet på Ny-Krohnborg skole har deltatt i planlegginga, og no skal dei arrangere festival. Følg med på w.bergen.kommune.no

Bye bye baby

Kulturskolen i Bergen tilbyr fag som musikk, dans, teater og visuelle kunstfag. I mars hadde elevar frå fordjuping teater og fordjuping biletkunst framvisning av teaterstykket «bye bye baby». Dette var eit samarbeid mellom kulturskolen og Den Nationale Scene. På biletet ser du Kristine Brusdal i rolla som Hanna. Sjå alle skolens kurstilbud på w.bergen.kommune.no/kulturskolen

Saka er laga av Siv Kristin Eikås Hovland som i vår hadde praksis i redaksjonen. Ho studerer til vanleg på medielinja ved Høgskulen i Volda.

FOTO: FJORDSTEAM

Se hva som skjer i sommer

Her er noe av det Bergen kommune kan tilby denne sommeren.

TEKST: NINA BLÅGESTAD

Festivaler og arrangementer

Fjordsteam

2.–5. august samlar klenodier på sjø og land i Bergen. Over 70 historiske og verneverdige fartøyer kjem, og største antall dampfartøyer har ikkje vært samlet i en norsk havn sidan 1950-tallet. Det blir også utstillinger og foredrag, konsertar og åpne skip. Lørdagen er det i tillegg offisiell åpning av Kystsogevekene. Se hele programmet på w.fjordsteam.no

Grieg minutt for minutt – musikalsk fest i Bergen

15. juni 2018 er det 175 år sidan Edvard Grieg ble født. Det blir feiret med folkefest hele sommernatten og helgen før. Bergen kommune lager til forspill i Nygårdsparken lørdag 9. og søndag 10. juni, der kor, korps, orkestre og andre frivillige aktører deltar. KODE, Harmonien og NRK markerer jubileet med verdens lengste Grieg-konsert. Det blir åpent for publikum, med

FOTO: KODE

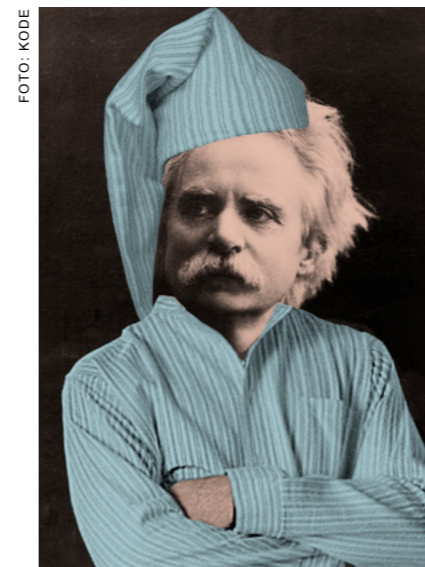

FOTO: NINA BLÅGESTAD

Fokal festival

– gratis festival for ungdom
26.–29. juni arrangeres Fokal festival for første gang i Nygårdsparken. Festivalen er for ungdom fra 13 til 18 år. Det blir en variert uke med kurs i blant annet klatring, graffiti, make up og hip hop. I tillegg til de forskjellige kursene blir det

satt opp slakk line, basketballkurver og fotballmål i parken. Fredag 29. juni blir det avslutningsshow av og for ungdom på scenen i Nygårdsparken. Sjekk ut Utekontaktens facebookside for løpende oppdateringer. Det kreves ingen påmelding, og alt er gratis.

Se hva som skjer i sommer

FOTO: MARIUS SOLBERG ANFINSEN

FOTO: ANDREW BULLER

Aktivitetstid på dagtid

Ung sommer 2018 – en frisk start på sommeren!

Idrettservice arrangerer leirer for barn og unge i uke 26 og 27, for eksempel sportsleir og friluftleir. På sportsleirene får barna prøve ulike ballspill, bade, leke og mye mer. Her vil det være ledige plasser for barn 2.–4. trinn.

Nytt friluftstilbud av året er friluftsløp på Posidriv. Dette er en liten friluftssperle i Tellevik. Her blir det aktiviteter ved og på sjøen, som padling, frilek og sportsaktiviteter. Et supert tilbud for friluftinteresserte barn.

Det arrangeres flere leirtilbud, men flere av disse kan være fullbooket etter at Bergensereren gikk i trykken.

Barn og unge med spesielle behov

I uke 26, 27 og 28 arrangeres friluftstilbud for barn. Her kan barn og unge med behov for ekstra tilrettelegging delta. Deltakerne stiller med egen ledsager, alternativt tilrettelegger Idrettservice med ekstra aktivitetsleder. I uke 32 inviterer Bergen kickboxingklubb ungdommer med utviklingshemming til Treningskick fra tirsdag til torsdag. Her får deltakerne prøve kickboxing, zumba, sirkeltrening, dans, turer med mer.

Friplasser

Familier med en livssituasjon som gjør at de ikke har anledning til å betale deltageravgiften for leirene i år, kan søke om friplass.

For påmelding og informasjon om leirtilbudet og friplassene, se

www.bergen.kommune.no/idrett

Badeplasser

Nordnes sjøbad har blitt opprustet for sesongen, og tilbyr nå blant annet både kiosk, utedusj og varmelamper til kalde sommerdager. Badet holder åpent hverdager klokken 07.00–18.00 og helg 10.00–17.00. Fra 10. til 30. september stenger badet klokken 12.00. Badet vil holde ekstra åpent ved tropevarme og hetebølger.

www.ado.no/nordnes-sjograd

Sandviken sjøbad er ubemannet og åpent hele sommeren. Badet er oppgradert med grillgrind og bedre plattning.

I Bergen kommune finnes det badeplasser i alle bydeler. Fra mai til august oppdaterer Vann- og avløpsetaten badevannskvalitet og temperaturer ved badeplassene en gang i uken. Du finner oversikt, kart over badeplasser og informasjon om tilkomst og fasiliteter på www.bergen.kommune.no/badevann

FOTO: KRISTIN HAUGE KLEMSDAL

FOTO: KATARINA LUNDE

FOTO: NINA BLÅGESTAD

FOTO: MARIUS SOLBERG ANFINSEN

På byfjellene

Sykling

Det er lov å sykle på veier og stier i byfjellene, med noen unntak: Tippetue, Fløysvingene, Hestebergveien, Søre Kamveien og lysløypen på Fløyen. Bruk av sykkel i terreng frarådes, og husk uansett å vise varsomhet og avpass farten etter forholdene.

Bading

Du kan bade i alle vann som ligger utenfor nedbørfelt til drikkevann. Du kan for eksempel bade i Storevatnet, Borgarstemma, Lægdetjern, Nubbevatnet, Skomakerdiket (med liten strand) og Revurtjern. Munkebotvatnet blir ikke tilgjengelig for bading i år grunnet anleggsarbeid. Du kan bade i Langevatnet (Munkebotn).

Telting

Du kan telte på byfjellene i inntil to døgn om gangen, så lenge teltet settes opp minst 150 meter fra bebodd hus/hytte. Innenfor nedbørfelt for drikkevann og i Fløyenområdet er det ikke lov å telte.

Fiske

Bymiljøetaten har etablert fiskebrygge ved Langevatnet. Her er det også tilrettelagt med bålplass. Tilgjengelig med barnevogn og for funksjonshemmede (rullestolbrukere). Du kan fiske i vann som ligger på kommunal grunn, men utenfor nedbørfelt for drikkevann.

Kanopadling

Store og små (i følge med voksen) kan få låne kano og redningsvest til småturer på Tennebekktjøna i Kanadaskogen hver fredag, lørdag og søndag fra uke 27 til 32. Tilbudet er gratis.

I Skomakerdiket er det åtte kanoer til utlån for skoleklasser, lag og organisasjoner. Ønsker du å låne kanoene, sender du søknad via AktivBy til Bymiljøetaten.

Les mer på

www.bergen.kommune.no/byfjellene

www.bergen.kommune.no/aktivby

Kulturaktiviteter og kurs

Barn

TRILOGI mat-folk-kultur

Hver lørdag klokken 11.00–15.00 kan store og små nyte tematiske matretter og kulturtilbud på Kulturhuset Danckert Krohn, Kong Oscarsgate 54, til og med 23. juni. Gratis.

Nygårdsparken

Velkommen til kafé i Paviljongen i øvre del av Nygårdsparken. Det blir blant annet grill-temadager med Verdenskaféen 7. juni og 21. juni klokken 11.00–18.00. Følg med på kommunens nettsider eller parkens Facebook-side for øvrige åpningstider og arrangementer i parken i sommer.

Dansegruppen

8. juni klokken 18.30 i Fana kulturhus. Gjør deg klar for et ellevilt danseshow med deltakere fra hele Bergen! Dansegruppene som deltar, er spesielt tilrettelagt for unge med utviklingshemming. Gratis.

Pop-LAB – kreativt verksted

9. juni klokken 12.00–15.00, Åsane kultursenter, Åsane senter 40. Tema er 3D-lag kunst i flere dimensjoner. Tilrettelagt for barn og utviklingshemmede, åpent for alle! Gratis.

Barnelørdag i sommer

9. juni klokken 13.00: Himmelspringaren på Barnas kulturhus, Kalmargaten 6. Barnelørdager starter opp igjen 18. august.

Sommerles

1. juni–31. august for 1.–7. trinn, gratis. Lesekampanje hvor du registrerer hver bok du leser gjennom perioden. Samle poeng (XP) for hver bok du registrerer og hent premier på ditt lokale bibliotek når du oppnår høyt nok level. Det finnes også aktiviteter på nettsiden som du kan tjene XP på, blant annet en egen Sommerles-fortelling, oppgaver og kodeord som må hentes på biblioteket. All lesing av bøker, e-bøker, lydbøker, tegneseriebøker, og bli lest til av andre, teller og gir poeng. Mer informasjon finner du på www.sommerles.no eller www.bergenbibliotek.no

SommerViten

Forskereventyr for 7.–10. trinn i uke 26 eller 27.

Bli med og løs spennende forskeroppgaver sammen med andre på VilVite! Hver dag har et nytt tema. I årets SommerViten får deltakerne gjøre eksperimenter og forsøk spesielt innenfor utviklingsbiologi, vann og hav, geologi og fornybar energi. Pris 580 kroner. Påmelding: www.vilvite.no

Sirkusskole for barn, 4.–7. trinn

25.–28. juni i Fana kulturhus. Enhjulssykling, akrobatikk, luftakrobatikk – trapes og tøy, sjonglering – baller, ringer, kjegler, stoff og klovnerier. Kurset avsluttes med en oppvisning. Pris 500 kroner.

Hip hop med Stig og Dino i sommerferien, 10–12 år

25.–28. juni, klokken 10.00–15.00 på Ulriken bydelssenter, Landåsveien 31. StigPaa og Dino Dikic gir deg sommerens morsomste ferieuke! Bli med og prøv breakdance, DJ-ing, graffiti, sjablongmaking og gatekunst. Avsluttes med et lite show for foreldre og søsken. Pris 500 kroner (inkl. lunsj).

Slipp deg løs! 10–12 år

25.–29. juni i Speilsalen og Helan på Åsane kultursenter. Bli med på drama, lek, dans og musikk med Kine Charlotte Solend og Stig van Eijk.

Ungdom

Sommer i Bergen Vest

I juni og juli kan barn og unge i Laksevåg og Fyllingsdalen delta på en rekke spennende kurs og aktiviteter, blant annet graffiti, DJ, hip hop, parkour, tegneseriekurs, smaksverksted, båttur og familiedag i Alvoen. Aktivitetene er helt (eller nesten) gratis.

Hip hop i sommerferien, 13–16 år

7.–10. august, klokken 10.00–15.00 i Ådnahall kulturverksted. Sommerens herligste uke har du med StigPaa og Dino Dikic! Bli med og prøv ut breakdance, DJ-ing, graffiti, sjablongmaking og gatekunst. Deltakelse krever ingen forkunnskaper. Pris 500 kroner (inklusive lunsj).

Sommerleir med Moby-stiftelsen

7.–10. trinn, Søreide ungdomshus, uke 26, 27 og 32. Bli med på klatrepark, fotball, vannsport, paintball og masse annet moro! Det blir dagsaktiviteter. Pris 500 kroner per uke. Les mer på Facebook (Søreide ungdomshus). Påmelding: mobysommerleir@gmail.com

For påmelding til kulturaktiviteter:

www.deltager.no/BK

FOTO: THOR BRØDRESKIFT

FOTO: ANDREW BULLER

FOTO: NINA BLÅGESTAD

FOTO: RAGNAR W. RØRNES

FOTO: MOBY-STIFTELSEN

Har dere Aktivitetskortet og ønsker å finne på noe gøy sammen med barna i sommer?

Aktivitetskortet gir gratis adgang til en rekke aktiviteter og opplevelser i Bergen, som Akvariet, Fiskerimuseet, Fløyen, KODE og Rosenkrantz-tårnet. Aktivitetskortet er et tilbud til familier med barn fra 0-17 år som mottar økonomisk sosialhjelp. Kortet blir sendt direkte hjem til de aktuelle familiene via NAV eller Introduksjonssenteret for flyktninger.

FØLG MED PÅ KULTURTLBUD OG AKTIVITETER PÅ

www.bergen.kommune.no/hvaskjer

Enkel teknologi får fart på språket

Da **Ali Ammadi** kom til Norge, kunne han verken lese eller skrive. Nå er han i full gang med å lære norsk. Et nettbrett gjør jobben enklere.

TEKST OG FOTO: HANNE FARESTVEDT

Ord som «arbeidsplass» og «muren» repeteres rundt i klasserommet på Nygård skole. Yrker er dagens tema. Når du kommer fra et land der lyder som *u* og *p* ikke finnes, kan det være en utfordring å få dreiene på uttalen. Nå sitter alle dypt konsentrert med høretelefoner på og repeterer.

Takket være nettbrettet de disponerer, kan de terpe så mye de vil, helt til det sitter.

Nygård skole har oppunder 200 fremmedspråklige elever over 16 år som får undervisning i norsk og samfunnsfag. Elevenes bakgrunn spenner fra analfabetisme til universitetsutdannelse. På skolen får alle et undervisningstilbud som er tilpasset deres bakgrunn.

Bruker barne-TV til egentrening

Elevene som befinner seg på laveste nivå – det såkalte spor 1 – har mellom null og fire års skolegang. For dem har skolen innført nettbrettundervisning, der elevene disponerer hvert sitt nettbrett som de kan ta med seg over alt.

– Dette er en veldig bra måte å lære norsk på, sier Ali Ammadi og smiler. Han kom til Norge i 2017 og hadde sitt første møte med et klasserom i fjor høst.

Lærerne bruker appen BookCreator til å lage undervisningsopplegg på brettet, og Ali gir en kjapp demonstrasjon av hvordan det fungerer. Her kan han enkelt klikke seg inn på et tema i bildemenyen. Det kan være yrker, som i dag, eller andre deler av det norske hverdagslivet. Han kan se på bilder samtidig som han hører hvordan ord og setninger skal uttales, og

øve på skrivemåten. Han har både norsk og arabisk tastatur. Han bruker nettbrettet flittig hjemme også.

– Denne her, blant annet, sier han og sveiper frem NRKs nettpiller. På fritiden er barne-TV et godt supplement til undervisningen.

Mye å tenke på

Mens Ali kom til Bergen i fjor, har andre vært her lenger. Ahmad Twini har bodd i Norge i to år.

– Det er veldig stor forskjell på norsk og arabisk, sier han. Han har noen års skolegang bak seg fra hjemlandet, og konstaterer at både bokstaver, alfabetet, uttale, leseretning og grammatikk er helt ulikt.

– Når du kommer til et nytt land og en ny kultur, er det mye å tenke på. Ikke bare språket. Men språket er veldig viktig for

integrasjonen. Integrering er mitt første mål med å lære norsk. Deretter er det å få en jobb, sier Ahmad Twini.

Nasjonalt nettverk

Flere større kommuner bruker nå nettbrett i norskundervisning på spor 1-nivået. Nygård skole ble kjent med metoden på en nasjonal alfakonferanse i 2013. De kjøpte inn to klassesett for å prøve ut på skolen, samtidig som flere lærere deltok i et nasjonalt nettverk for å lære mer og følge med på utviklingen.

Lærerne Regine Ekrheim og Ingrid Alnes Buanes og lager sine egne undervisningsopplegg tilpasset elevenes nivå, og deler mange gode erfaringer.

– For opplevde vi ofte at elevene kom på skolen mandag og hadde glemt hva de lærte før helgen. Det skjer ikke like ofte nå. Nå bruker de gjerne helgen på å

LITEN LÆREMESTER:

Farhan Ahmad (fra v.), Ahmad Twini og Ali Ammadi synes det er enkelt å lære norsk på nettbrettet. Det er hendig å ta med hjem, og opplegget er veldig intuitivt. Avdelingsleder Britt Hofland er på klassebesøk.

LÆRER OM YRKER:

Soudal Fatah (til v.) og morsmåls lærer i kurdisk og arabisk, Paeman Yasen, øver på ord som tannlegekontor og frisørsalong.

tyvstarte på neste ukes undervisningsplan, sier Buanes.

– De er veldig motiverte, bekrefter Ekrheim, som er lærer for Ali og Ahmad.

Bedre forståelse

Buanes forteller at hun har elever på rundt 60 år som aldri har gått på skole, som nå både behersker verktøyet og lærer seg norsk.

– Klassen jeg har hatt siden i fjor høst, begynte ikke å lære bokstaver før i januar. I mellomtiden har de hatt en god muntlig fase der de likevel har lært språket effektivt, takket være nettbrettet, sier Buanes.

På Nygård skole konkluderer de med at denne formen for undervisning er en suksess.

– Forståelse ligger til grunn for all læring. Og vi ser at elevene forstår mye mer enn før, sier avdelingsleder Britt Hofland.

Sikrer deg sterkere rettigheter

NYE REGLER: Fritjof Øvrebø (fv.), Petter Ludvig Andersen og Tollef Erstad ved Personvernombudet jobber med å sikre kommunens systemer og rutiner i tråd med de nye reglene.

Nå blir det felles **personvernregler** for hele Europa. Her er hva det innebærer for ditt forhold til Bergen kommune.

TEKST OG FOTO: ANN-KRISTIN LOODTZ

Du har kanskje den siste tiden merket at mange nettsider der du har brukerkonto, ber deg sjekke innstillingene dine? Dette er på grunn av innføring av de nye personvernreglene som skal vedtas av Stortinget før sommeren. Et absolutt krav blir at alle virksomheter skal ha oversikt over hvilke personopplysninger de har om folk, og kunne forklare hvorfor de oppbevarer dem og hva de skal bruke dem til.

– I mange tilfeller handler det om lov-pålagte opplysninger, som er nødvendig for eksempel for å kunne registrere deg som arbeidstaker og betale ut lønn, forklarer personvernombud i Bergen kommune, Goran F. Breivik.

– I andre sammenhenger er det snakk om en konkret bruk knyttet til virksomheten. For eksempel kan dette være e-post-adresser til alle foreldre for at skolen skal kunne sende informasjon til dem, tilfører han.

Må få samtykke

I mange tilfeller har kommunen altså rett eller plikt til å behandle personopplysninger. I andre tilfeller er det nødvendig at kommunen innhenter samtykke fra innbyggeren for å behandle opplysningene.

– Et samtykke skal være tydelig på hva personopplysningene skal brukes til, presiser Breivik.

Samtykket gjelder også bruk av bilder og video, med unntak av situasjonsbilder som er tatt under offentlige arrangementer.

Dine rettigheter

Her er noen viktige prinsipper ved personvernreglene som er aktuelle i ditt forhold til offentlig forvaltning:

- Retten til å bli informert: Alle virksomheter må ha en lett forståelig og tilgjengelig personvernerklæring som informerer om hvordan virksomheten behandler personopplysninger. Det nye lovverket stiller strengere krav til informasjonens form og innhold enn dagens lovgiv-

ning. All informasjon som gis til barn, skal tilpasses barnas forståelsesnivå.

- Retten til innsyn: Du kan når som helst be om innsyn i hvilke personopplysninger kommunen har om deg.
- Retten til å bli glemt: Du kan i utgangspunktet kreve at opplysningene om deg blir slettet. Men det stiller seg annerledes for en kommune, fordi kommunen plikter å arkivere opplysninger. Så ofte kan situasjonen være at kommunen ikke har anledning til å slette opplysningene fra sine arkiver.

- Retten til å ta tilbake samtykke: Selv om du har gitt samtykke til bruk av opplysninger om deg, eller personen du er foresatt eller verge for, kan du ta tilbake dette samtykket ved en senere anledning.

- Retten til å motsette deg profilering: Det vil si at opplysninger om deg ikke brukes for å analysere atferd, preferanser, evner eller behov.

Dette er hovedregler for kommunenes behandling, men det finnes en del unntak. Innbyggere og ansatte som ønsker innsyn, kan kontakte tjenesten eller enheten som utfører behandlingen. Alle henvendelser skal besvares innen en måned.

Høy standard i kommunen

– Regelverket blir egentlig ikke så veldig endret fra det vi allerede har i Norge, men straffen for å bryte det blir mye strengere i form av høye bøter, forteller Breivik.

Det siste året har han og fire andre kolleger jobbet systematisk for å kvalitetssikre rutineene for lagring av personopplysninger i Bergen kommune. Alle systemene til kommunen blir gjennomgått, databehandlingsavtaler med tredje part er kvalitetssikret, og det blir gjort risikovurderinger for hvordan man lagrer data. De har også holdt en rekke kurs for enheter i kommunen.

– Vi opplever at det har bidratt til en økt bevissthet hos de ansatte om temaet, sier kursholder Petter Ludvig Andersen.

– Kommunen har hatt gode rutiner fra før, men vi ønsker en høyest mulig standard for håndtering av personopplysninger i kommunen.

Ta gjerne kontakt

Personvernombudet er opptatt av at innbyggerne i Bergen skal føle seg trygge på at kommunen ikke lagrer mer enn nødvendig.

– På nettsiden til kommunen har vi lagt ut generell informasjon om hva kommunens personvernombud kan hjelpe deg med. Trenger du hjelp, kan du kontakte oss på e-post: personvernombud@bergen.kommune.no eller telefon 55 56 96 96.

[w bergen.kommune.no/personvern](http://bergen.kommune.no/personvern)

Testar om musikk kan tone ned medisinbruken

Ein ny evalueringsstudie skal i vår undersøke om musikk kan ha innverknad på behovet for medisin hos **bebuarar på sjukeheimar i Bergen**.

TEKST OG FOTO: HANNE FARESTVEDT

Det er midt på dagen på Øvstunheimen sykehjem. På eit moterom sit helsepersonell og koplar seg opp på splitter nye nettbrett og høgtalarar for første gong. Denne dagen går startskotet for den praktiske delen av evalueringsstudien «Musikken for meg» som skal undersøke om musikk kan redusere behovet for medikament.

I to månader skal musikken vere ein del av pleia dei gjev til nokre av bebuarane på heimen i Solåsen.

Favorittsangen til Bjarne

I spisestua sit Bjarne Sørheim. Den tidlegare møbelsnikkaren har markert seg som ein bebuar som er glad i både dans og musikk. No skal han delta i studien.

– Eg er glad i musikk. Eg song i mannskor i mange år, fortel Bjarne.

Og han er ikkje vond å be når musikkterapeut Kathrine Dahle sit seg ned med gitaren. «Ola var fra Sandefjord – han var lettmatros om bord», stemmer Bjarne i.

Sjukepleiar Kati Mäkinen held takta med rytmeegg, og dei livlege tonene frå spisestova trekker til seg tilskodarar frå korridoren. Nokre låtar seinare er Bjarne blitt varm i trøya. Med andakt og stødig tenor syng han med når Kathrine spelar favorittsongen hans: «Å, eg veit meg eit land».

Bjarne smiler godsleg etter at applausen har stilna.

– Det er ein veldig fin song, seier han tilfreds.

Musikk sett i system

På Øvstunheimen har dei brukt musikk aktivt i alle år, fortel avdelingsleiar Unni Manger Møgster. Til høve som 17. mai og jul trykker dei opp songhefter som nyttast flittig, og det er jamleg tilskipingar der musikk er ein like naturleg del av

kvardagskosen som kaffikoppen. Dessutan vert musikk brukt i til dømes stellerutinar. For nokre bebuarar er kroppsvask og song to sider av samme sak.

Men med studien «Musikken for meg», er det første gong at det å bruke musikk i pleia blir sett i system på Øvstunheimen.

Overlege og musikal Audun Myskja har doktorgrad innen bruk av musikkterapi i behandling av personar med demens. Kurset «Musikkbasert miljøbehandling» bygger på doktorgraden til Myskja, og vert tilbydd i samarbeid med Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg.

Forskning syner at musikk gitt under visse premiss kan vere i staden for nokre typar medisin, til dømes psykofarmakum (legemiddel til bruk mot psykiske lidningar). Og nett det er poenget med denne behandlinga: Færre medikament og høgare livskvalitet er målet. Dei med best nytte av slike systematiske musikktiltak er pasientar med til dømes utfordrande åtferd, angst, depresjon, isolasjon eller smerter.

Krafta i musikken

No blir musikk som miljøterapi systematisk testa ut på totalt 15 bebuarar i tre sjukeheimar i Bergen kommune: Øvstunheimen, Fyllingsdalen og Ladegården.

– Etat for sykehjem er oppteken av å gje tilsette på sjukeheimar verktoy for å gje personretta omsorg. På sjukeheimane i Bergen har om lag 80 prosent av bebuarane demens. Vi veit at musikk er

viktig for mange. Musikken har kraft til å få fram kjensler og minner. Vi håpar at «Musikken for meg» kan seie oss noko om det å lytte til musikk dei likar kan gjere ein skilnad i kvardagen deira. Det handlar ikkje berre om høve til å redusere medisinbruken, men òg å få auka livskvalitet. Det blir spennande å sjå, seier kvalitetsrådgjevar Anne Karine Aspholt Monsen i Etat for sykehjem.

Viss studien syner gode resultat, kan den bli testa ut fleire stader.

Frå salmevers til Rolling Stones

Til alle bebuarane som deltek i studien, blir det laga tre ulike speliste. Ëi

speliste skal vere god å vakne til om morgonen, ei liste skal gje energi og stimulans, og ei liste skal egne seg til å dempe uro og gje avspenning. Akkurat kva spelistene inneheld, er opp til musikksmaken til den enkelte bebuar.

To eller tre gonger for dagen, i maksimum 30 minutt kvar dag, skal dei få lytte til musikk.

– Det er viktig å hugse på at musikken skal vere dosert. Den er eit behandlingstiltak, ikkje eit tidtroyte, seier musikkterapeut Dahle til sjukeheimspersonalet som skal utføre studien i praksis.

Pleiarane skal føre døgnskjema der dei noterer ned åtferd, og dei tar opp små

videonuttar for å vise positiv effekt av det individuelle musikktiltaket. Til sist, men ikkje minst, skal dei samanlikne medikamentlista før og etter at bebuaren har fått dosert musikk ut frå eigen musikksmak.

Så kva slags musikk likar dagens sjukeheimsbebuarar å høyre på? Alt mogleg, ifølge Unni Manger Møgster.

– Musikk dei har høyrte på langt tilbake i tid sit der fortsatt. Her går det i alt frå salmevers til Rolling Stones. Og så har vi ein bebuar som er hekta på Leonard Cohen, seier avdelingsleiar og smiler.

FAVORITTSONGEN:

Bjarne Sørheim likar særleg godt «Å, eg veit meg eit land», og er ikkje vanskeleg å be når musikkterapeut Kathrine Dahle kjem med gitaren. Sjukepleiar Kati Mäkinen held takten med rytmeegg.

Reduserer bruk av antipsykotika

Kommunen har fleire satsingar som skal bidra til at dei som bur på sjukeheimane ikkje får unødige medisinar.

TEKST: ENDRE HOVLAND

Ei eiga avdeling for sjukeheimmedisin er oppretta. Avdelinga har laga ein standard for korleis legemiddel skal handterast ved sjukeheimar. Mange andre kommunar brukar standarden til Bergen for å sikre god kvalitet i medisinbruken på sjukeheimane.

– Innbyggjarane i byen skal vere trygge på at vi er opptekne av kva som er best for pasienten når vi gir medisinar på sjukeheim, seier overlege og leiar for Avdeling for sjukeheimmedisin, Kjell Krüger

Behov for mange medisinar

Alle alders- og sjukeheim i Bergen har legar knytte til institusjonen. – Sjukeheimlegar har ein systematisk gjennomgang av medisinar til alle langtidsbebuarar minst to gonger i året. Gjennomgangen skal blant anna fange opp om pasientane går på medisinar som kan kuttast ut, seier Krüger.

– Er det mykje unødig medisinbruk på sjukeheimane?

– Nei, men arbeidet med legemiddel på sjukeheimane er krevande fordi pasientane ofte har mange alvorlege diagnoser og dermed kan ha behov for fleire medisinar, fortel Krüger.

Sårbare for biverknadar

Krüger ser likevel område der medisinbruken kan reduserast.

– Den siste tida har det vore mykje merksemd om bruken av antipsykotiske legemiddel. Her er det naudsynt å sjå nærare på praksisen vi har. Forsking viser at effekten av slike legemiddel hos pasientar med demens er dårleg dokumentert, og vi veit at eldre er meir sårbare for biverknadar. Vi må heile tida vurdere om legemidla vert brukte på pasientar, der nytten av medisinarane ikkje er i høve til biverknadane pasienten får.

– Bør alle som bur på sjukeheim slutte med slike medisinar?

– Det er liten tvil om at mange kan ha nytte av antipsykotiske legemiddel. Når personalet på sjukeheimen ser tydelege teikn på at pasientar med demens er urolige, mogleg psykotiske, vil det i mange tilfelle vere riktig å handsame dei med medisinar. Pasientar og pårørande må gjerne stille spørsmål til legen om det er naudsynt å halde fram med legemidla, eller om dei kan trappast ned. Men det er viktig at ingen stoppar på eiga hand fordi media omtalar dei som sterke og farlege legemiddel, seier Krüger.

Nye satsingar i år

Byrådet har i år satsa på å få inn nye yrkesgrupper på sjukeheimane som kan bidra til riktigare medisinbruk. Ein farmasøyt bistår sjukeheimane med å bygge gode system for å handtere legemiddel. Psykologar jobbar no med å profesjonalisere korleis sjukeheimane tek imot og følgjer opp personar med psykiske lidningar. Dei har òg ei viktig rolle med å bidra til at miljøtiltak vert vurderte som alternativ til medikamentelle tiltak.

Trygg med ID-merke

Et ID-nummer knytter Salto til Karoline for alltid. Med Norges første **dyrevelferdsplan** vil Bergen kommune at flere katteeiere gjør som familien fra Ytrebygda.

TEKST OG FOTO: ANDREW BULLER

Karoline Teig-Hermanrud (8) har ønsket seg katt nesten hele livet. Etter at hun og familien flyttet fra leilighet til rekkehus, ble ønsket oppfylt. Nå er hun og katten Salto bestevenner.

– Salto er veldig snill. Han er veldig glad i å kose og legger seg ofte i sengen min og maler, forteller hun.

– Det er også mye jobb å ha katt. Jeg må av og til tømme kattedoen eller mate ham. Og så må jeg ofte ut å lete hvis han blir borte, fortsetter Karoline.

Merket for livet

Salto flyttet inn hos familien Teig-Hermanrud da han var 12 uker gammel. Noe av det første familien gjorde var å ta ham med til dyrlegen, der Salto fikk satt inn en microchip i nakken. Med den kan familien oppspore hvis katten skulle bli borte.

Hjemløse katter er et av de største problemene knyttet til dyrevelferd i Bergen kommune. Dyrevernorganisasjoner melder at de får inn mange katter som blir etterlatt av eierne sine. Antallet er spesielt høyt rundt lengre ferieperioder. Kattene er ikke ID-merket, og det er derfor ikke mulig å identifisere dyreeier. Mange av disse kattene er heller ikke steriliserte, noe som medfører ukontrollert og uønsket formering, og dermed et økende antall hjemløse dyr.

Første kommune i landet

For å få større fokus på dyrs rettigheter har Bergen, som første kommune i landet, en egen plan for dyrs velferd. Planen ble vedtatt av bystyret i april.

– Med planen setter vi fokus på hva slags ansvar det er å ha et eget dyr og at det er et krav til at du skal sette deg inn i hvilke behov dyret har før du anskaffer det, forteller landbruksjef i Bergen kommune, Helene Dahl.

Vil jobbe for nasjonalt påbud

Hovedvekten av tiltakene i planen omhandler ID-merking og sterilisering av katter, fordi dette er en av de største utfordringene. Bergen kommune vil jobbe for et nasjonalt påbud for ID-merking av katt. Dahl oppfordrer til å vurdere kostnader knyttet til mat, utstyr, veterinærutgifter og forsikringer før en anskaffer seg et kjæledyr.

– Du bør også ha en løsning klar hvis en skal reise på ferie, tenke på å sterilisere kattene og ID-merke dem slik de kan komme tilbake til deg hvis den forsvinner, sier landbruksjef Helene Dahl.

Salto ferieplan

Karoline gleder seg til å reise på ferie i sommer og har en plan for Salto.

– Vi kan ta han med oss eller spørre en nabo om de kan passe han. Og så kan farmor og farfar hjelpe.

Og hvis Salto skulle rote seg bort, vet hun hva folk må gjøre for at han skal finne hjem igjen.

– Hvis noen finner Salto kan de ta han med til dyrlegen. Han har en chip som de kan lese av, og så finne frem til oss, sier Karoline.

EKTE CHIPKATT: Karoline og Salto er bestevenner. Med microchip i nakken er det lett å få Salto tilbake til familien dersom han skulle forsvinne. Nummeret i chipen kan leses av blant annet hos veterinær og hos Mattilsynet.

DYREVELFERDSPLANEN

Dyrevelferdsplanen skal styrke dyrevelferden i Bergen kommune og arbeidet som allerede gjøres innfor feltet. Planen gjelder for perioden 2018–2021. Viktige tiltak i planen er:

- Bevisstgjøre dyreeiere om ansvaret og hvor viktig det er med kunnskap om dyrehold.

- Etablere gode holdninger til dyr.

- ID-merking av dyr slik at ansvarlig dyreeier kan identifiseres.

- Sterilisering av katter.

ID-MERKING

- Mikrochipmerking er den mest vanlige måten å ID-merke kjæledyr på. Mikrochipen er en liten elektronisk brikke som blir injisert under huden på halsen. Den har et nummer som følger kjæledyret resten av livet. ID-merking med mikrochip er ikke smertefullt eller synlig.

- ID-merking av katt gjøres hos veterinær og koster cirka 700 kroner. Sterilisering av katt koster cirka 1000 for hankatt og 2000 for hunnkatt.

SKATER MED ALLE: Gard Sæbbe (17) er glad for at han engasjerte seg for hjertesaken sin. – Skating er utrolig inkluderende. Ikke alle finner seg til rette i organiserte tilbud, men her er alle velkommen. I skating styrer du alt selv. Du kan utvikle deg i ditt eget tempo, uten noe press.

Snart kan Bergen få sin første utendørs skatepark, mye takket være en **ung skater fra Fana**.

TEKST OG FOTO: KRISTIN HAUGE KLEMSDAL

Det hele var litt impulsivt, og gjort på få minutter. For rundt to år siden sendte 15 år gamle Gard Sæbbe inn en melding via nettstedet minsak.no. Noen han kjente på Østlandet hadde søkt om midler til opprusting av en skatepark. Det inspirerte Gard.

– Her i Bergen snakket mange om at vi trengte en utendørs skatepark. Folk klaget, men ingen gjorde noe. Det irriterte meg litt, forteller han.

Ble behandlet i bystyret

Forslaget til Gard ble delt på sosiale medier, og engasjementet tok av. For at en sak skal behandles som innbyggerforslag, kreves det 300 signaturer. Gard fikk 457. Han tok saken videre i åpen halvtime i Ungdommens bystyre, og fikk støtte. I oktober 2016 behandlet bystyret forslaget. Signalene var positive. Blant annet ble det vedtatt at etablering av skateparken skulle ses i sammenheng med den nye idrettsplanen for Bergen. Da planen ble behandlet i bystyret vel et halvt år senere, fremmet Bergen Skateboardklubb et ønske om å få tildelt en tomt

til et utendørs skateanlegg. I november fikk klubben brev om at de hadde fått 100 000 kroner til forprosjektering av en skatepark.

Ønsker plassering ved Florida

Det er blitt april 2018, og Gard begynner for alvor å tro på at skateparken kan bli en realitet. Som nestleder i Bergen Skateboardklubb har han sammen med leder Remi Westli og Are Aasvang nylig hatt møte med finansbyråd Dag Inge Ulstein.

– Han lyttet til ønskene våre for en park. Nå skal vi melde tilbake hvilke tomter vi mener kan være aktuelle. Folk kommer fra hele Bergen og omegn for å skate, derfor er det viktig med sentral beliggenhet. Mest av alt ønsker vi oss parkeringsplassen utenfor høyteknologisenteret, ved bybanestoppet på Florida. Det er et flott område, med Nygårdsparken like ved, sier Gard.

Viktige detaljer

Bergen Skateboardklubb har nå satt i gang arbeidet med forprosjektet. Klubben har hatt idémyldring om hva parken skal inneholde. Et firma skal hjelpe dem med

planene. Å designe en skatepark er nemlig en komplisert affære.

– Det er mange valg som skal tas, og detaljene er svært viktige. Jobben må gjøres av noen som kjenner skating godt. Dette er noe mange kommuner har brent seg på, sier Gard.

Parken skal også kunne benyttes til BMX-sykler, sparkesykler og inline-skøyter.

– Det er viktig å ha med litt av alt, som trapper og gelendere. Vi vil ha en estetisk flott park som skiller seg ut, for eksempel med bruk av brostein, siden vi er i Bergen. I skating filmer og dokumenterer vi mye, derfor er dette veldig viktig. Hvis Bergen får en utendørs skatepark, vil det være veldig bra for hele bymiljøet. Parken kommer til å bli mye brukt, slår han fast.

Ting tar tid

Proessen med å sende inn et forslag og få saken behandlet politisk har utvilsomt vært lærerik for Gard.

– Ting tar lenger tid enn man tror. At en sak skal gjennom så mange ledd... Jeg visste også veldig lite om både kommunen og det politiske systemet på forhånd.

Gard Sæbbes oppfordring til andre som har en sak de brenner for er klar:

– Engasjer deg! Du kommer ingen vei med bare å klage.

INNBYGGERFORSLAG

- Ordningen gir innbyggere i Bergen rett til å fremme forslag til Bergen bystyre om forhold som gjelder kommunens virksomhet.

- Både organisasjoner og enkeltpersoner kan fremme innbyggerforslag.

- Elektroniske innbyggerforslag fremmes gjennom nettsiden www.minsak.no

- Det er forretningsutvalget som vurderer om innsendte innbyggerforslag fyller kriteriene for å bli politisk behandlet.

- I 2017 ble ti innbyggerforslag politisk behandlet. Fem ble vedtatt og fem avvist i bystyret. Disse var blant annet om parkering i sykkelfelt (vedtatt), nullvisjon for selvmord (vedtatt) og folkeavstemning om bompenger i Bergen (avvist).

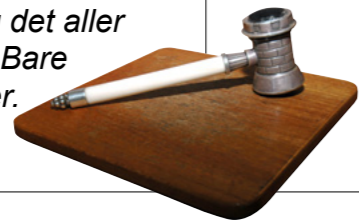
Les mer på

bergen.kommune.no/politikk

Politikk på 1-2-3

Ved å lese denne siden, får du med deg det aller viktigste som skjer i politikken i Bergen. Bare saker som er endelig vedtatt omtales her.

www.bergen.kommune.no/politikk

Siden forrige utgave av Bergenseren har bypolitikere fattet vedtak i blant annet disse sakene:

BYMILJØ

Boligsoneparkeringen utvides nå i etapper. Byrådet har vedtatt nye soner for områdene Svartediket og Finnberg-åsen fra 16. april. Fra 13. juni gjelder utvidelsene for sonene Skansemyren, Kalfaret, Starefossen, Floen og Stadion.

Byrådet har fordelt 1 millioner kroner i **tilskudd til klima- og miljøtiltak** for 2018. Totalt 11 ulike lag og organisasjoner fikk tilskudd.

En ny adresseparsell i Årstad bydel har fått navnet **Søndre Natlandsfjellet**.

Byrådet foreslår et maksimum på **tre cruiseskip i Bergen** per dag. Forslaget har vært på høring. Det samme har en **ny tiltaksplan mot plast** som nå legges frem for bystyret.

Planprogrammet for **Simonsviken næringspark** på Laksevåg er fastsatt av byrådet.

En ny turvei – **Landåsøyen** – er på trappene. Planforslaget sendes på høring. Det samme gjelder planen for en **ny kollektivterminal ved Storarvatnet**. Planarbeidet for **Kommunedelplan for overvann** er igangsatt og lagt ut til offentlig ettersyn (frist 5. juni).

Et forprosjekt for restaurering av **Haukås våtmarkspark** er satt i gang av byrådet.

Kostnadene ved **bybanautbyggingen til Fyllingsdalen** må reduseres. Bystyret støtter fylkeskommunens forslag til kutt som gir en reduksjon i kostnadene på totalt 480 millioner kroner. Kuttene innebærer blant annet at Oasen blir et foreløpig endepunkt.

DET POLITISKE SYSTEMET I BERGEN

BYRÅDET

Byrådet er Bergens byregjering. Byrådet kan fatte vedtak innenfor store deler av kommunens virksomhet. I saker der byrådet ikke har nødvendige fullmakter, kommer byrådet med forslag til vedtak. Sakene sendes så videre til behandling i bystyret.

BYSTYRET

Bystyret fungerer på samme måte som Stortinget gjør på nasjonalt nivå. Flertallet i bystyret bestemmer hvem som skal danne byråd. Bystyret vedtar også overordnede mål, prinsipper, strategier og planer for kommunens virksomhet, samt kommunens budsjett.

til Fyllingsdalen er ferdigstilt. Reguleringsplanen for et kombinert **kulturhus og videregående skole i Åsane** (se bildet) er også vedtatt.

Bystyret gir grønt lys for Bergen som arrangementsby for **EM i friidrett** for ungdom i 2021.

I 2020 fyller **Bergen 950 år**. Det skal naturligvis feires! Bystyret har bestemt at feiringen skal foregå i form av små og store markeringer gjennom året, og være inkluderende og tilgjengelig for hele byens befolkning. Vi gleder oss!

BARNEHAGE OG SKOLE

Skolekretsrensene i Arna er justert for skoleåret 2018/2019 som en konsekvens av at Haugland skule legges ned. Byrådet har vedtatt at elever i denne skolekretsen får Ytre Arna skule som sin nærscole på barnetrinnet. Ungdomstrinnet i Ytre Arna får Garnes ungdomsskole som sin nærscole.

En **kvalitetsmelding for grunnskolen** i Bergen for 2016/2017 som gir et bilde av utfordringer og status i bergensskolen, har blitt behandlet i bystyret.

HELSE, OMSORG OG INKLUDERING

Byrådet har lagt frem statusmelding for **tjenester til psykisk utviklingshemmede** 2017, og statusmelding for **hjemmebaserte tjenester**.

En ny plan for **inkludering og mangfold** har vært på høring og er nå klar for bystyret.

Bystyret har fattet endelig vedtak om hvordan kommunen skal gå gjennom **ti enkeltsaker i barnevernet**. 2,2 millioner kroner er bevilget til arbeidet.

En statusmelding for **samhandling med spesialisthelsetjenesten** har fått støtte i bystyret. Det samme gjelder statusmeldingen for en plan som gjelder forskning, innovasjon og utdanning for **helse- og omsorgstjenestene** i Bergen kommune 2016-2019.

Status for **Veteranplanen** for Bergen kommune er vedtatt i bystyret.

ØKONOMI OG ADMINISTRASJON

Bystyret har vedtatt at kommunen ikke skal ha egne profiler for bystyret eller andre politiske utvalg i **sosiale medier**. Grunnen er at informasjon som deles med bystyret som avsender, skal være politisk nøytral.

Byrådet har godkjent kommunens søknadsliste til skjønnsmidler til **fornyings- og innovasjonsprosjekter**.

Bergen kommunes aksjer i bompengeselskapene **Hardangerbrua AS og Bergen-Os selges**.

Ungdomskongressen i Bergen 2018 støttes med 12 000 kroner, mens trafikkforebyggende arrangement for russene 2018 har fått 10 000 kroner i støtte.

Overordnet beredskapsplan, administrativ del for Bergen kommune 2018, er vedtatt av byrådet.

Kommunen benytter seg av **kommunal forkjøpsrett** for 11 leiegårder i Vågedalen. En bedre områdesatsing som har til hensikt å utjevne levekårsforskjeller er bakgrunnen for bystyrevedtaket.

TEKST: HANNE FARESTVEDT

VIL DU VITE MER OM DISSE OG ANDRE SAKER?

SE UNDER BYRÅD/BYSTYRE OG «BEHANDLEDE SAKER» PÅ www.bergen.kommune.no/politikk

Midt i musikken

JOBBER MIN

NAVN: Jorunn Eckhoff Færden

ALDER: 44

STILLING: Spesialbibliotekar med fagansvar for musikk.

AKTUELL MED: Biblioteket feirer Grieg-jubileum 15. juni

TEKST OG FOTO: NINA F. BLÅGESTAD

Hva går jobben din ut på?

– Samlingsutvikling, anskaffelser og registrering. Alt fra praktisk arbeid, som å sitte i utlånsskranken, til å ha ansvar for publikumsarrangementer. Vi har en stor Grieg-samling, og mye av jobben går ut på å registrere materiale og ha kontakt med forskermiljøet.

Fortell om musikkavdelingen?

– Vi er Nordens eldste musikkavdeling, med røtter tilbake til slutten av 1800-tallet. Da det var et leiebibliotek for leie av noter. Det skjøt fart da vi fikk arven etter Edvard Grieg.

Han testamenterte sine håndskrevne noter, artikler og kunstnerbrev, trykte

noter og bøker til biblioteket under forutsetning at det skulle gjøres tilgjengelig for Bergens befolkning. Musikkavdelingen rommer cirka 70 000 plater (CD-er og vinyl), 25 000 noter og cirka 7000 musikkfaglige bøker. Biblioteket har også instrumenter til utlån.

Hvilken bakgrunn har du?

– Jeg har jobbet på Bergen offentlige bibliotek siden 2003, de siste to årene som fagansvarlig for musikk i Avdeling for kultur og fakta. Før det jobbet jeg på Nasjonalbiblioteket.

Hva er det beste ved jobben?

– Masse hyggelige folk, både kollegaer og publikum. Jobben er variert og allsidig.

Noen utfordringer ved jobben?

– Vi er inne i en tid der vi må omdefinere litt hva et musikkbibliotek skal være. Hvordan skal vi drive musikkformidling? Retningen går mer fra å låne ut, til å få folk til å komme på arrangementer. Gratisprinsippet er veldig viktig for oss.

Har du noen favoritter i samlingen?

– Jeg er en musikalsk potet. Hvis jeg må nevne noen favoritter er det for eksempel Highasakite og Griegs Holberg-suite.

Hvordan markerer dere 175-årsjubileet for Griegs fødsel?

– Det blir en jazzkonsert med Dag Arnesens Grieg-tolkninger, en utstilling og et foredrag. Et lite bursdagskalas altså.

VIL DU JOBBE I KOMMUNEN?

www.bergen.kommune.no/jobb

BYOMBUDET HJELPER DEG

Byombudet skal arbeide for at det i den kommunale forvaltningen ikke blir gjort urett mot den enkelte borger.

Kontakt
byombudet@bergen.kommune.no
Telefon: 55 56 64 04

BENEDICTE GRAM-KNUTSEN
HOS BYOMBUDET

Kommunens råd og veiledningsplikt

Kommunens råd og veiledningsplikt er regulert i Forvaltningsloven § 11. Det fremgår av loven at forvaltningsorganet innenfor sitt saksområde har en alminnelig veiledningsplikt.

Formålet med veiledningsplikten er å gi den enkelte muligheten til å ivareta sine interesser på best mulig måte. Bestemmelsen omfatter ikke bare å gi svar på spørsmål, men også å gi opplysninger av eget tiltak. I de tilfellene en part henvender seg til feil instans i kommunen, skal mottaker henvise til riktig organ så langt det er mulig.

Omfanget av veiledningsplikten må ifølge loven tilpasses den enkelte avdelings situasjon og kapasitet. Det kan imidlertid stilles et minstekrav til veiledningen. Kommunen vil alltid være pålagt å informere om gjeldende lover, forskrifter, saksbehandlingsregler samt vanlig praksis innenfor det aktuelle saksområdet. Videre skal kommunen i sin kontakt med publikum ta hensyn til sakens vanskelighetsgrad og partenes forutsetning til selv å skaffe seg informasjon. Digitalisering og standardiserte saksbehandlingsprosedyrer utfordrer Forvaltningslovens rettsikkerhetsideal. En nettside kan ikke erstatte en saksbehandler som ser det enkelte menneskets behov. Råd og veiledningsplikten går derfor lenger enn at forvaltningsorganet legger ut informasjon på digitale plattformer. Byombudet er opptatt av at om en part har behov for det, skal det være mulig å få snakke med en saksbehandler ved det forvaltningsorganet som behandler saken.

En folkefavoritt i over hundre år

TEKST: NINA BLÅGESTAD FOTO: TOR SKILLESTAD / BERGEN BYARKIV

I år har ADO arena tatt over driften «Det historiske sjøbadet» ytterst på Nordnespynten. Bergens eldste sjøbad var Sølyst, som lå ved Bontelabo og ble åpnet i 1857. Andre tidlige sjøbad var Bonges badehus (1863) i Store Lungegårdvann og Sydnes sjøbad (1887). Det opprinnelige Nordnes sjøbad ble bygd i 1910 og ble tegnet av arkitekt Sigurd Lunde. I 1935 kom planene om å utvide badet til en svømmestadion, med

blant annet rensesbad, friluftsbad og konkurransestadion. Anlegget skulle inneholde et 50-meters basseng med stupetårn. Det ble bevilget penger, men i 1954 ble planene utsatt til fordel for Sentralbadet. Dagens sjøbad er fra 1964 og er en redusert variant av planene. Bildet viser yrende folkelig ved Nordnes sjøbad og er fra arkivet etter Morgenavisen. Det er trolig fra slutten av 1970- eller begynnelsen av 1980-tallet.

Hvor mye koster et årsabonnement på bysykler?

Hvor mange representanter er det i Ungdommens bystyre?

2.-5. august blir Bergen fylt av klenodier på land og sjø. Hva heter arrangementet?

SEND SVARENE TIL: bergenseren@bergen.kommune.no eller: Bergen kommune, Seksjon informasjon, Bergen Rådhus, postboks 7700, 5020 Bergen

Merk sendingen «Løs & Vinn». Husk å oppgi navn og postadresse. Vinnerne annonseres i neste utgave av Bergenseren.

Vi trekker ut én hovedvinner som får to gavekort, mens to andre vinnere får ett gavekort på én film fra Bergen Kino.

VINNERE FRA NR 1 • 2018: Mette Wernøe, Fyllingsdalen Nora Wiium, Bergen Norunn Helle, Ulset

Kontaktinformasjon

SENTRALBORD BERGEN KOMMUNE

55 56 55 56

HUSK KOMMUNETORGET

Kommunal informasjon i Bergens Tidende hver lørdag. Informerer om åpne politiske møter, planer, kulturaktiviteter og spesielle helse- og omsorgstilbud i kommunal regi. Du finner også viktige meldinger og oppfordringer til befolkningen.

DU MØTER OSS PÅ

FACEBOOK facebook.com/bergenkommune
INSTAGRAM instagram.com/bergenkommune_ung
CHAT bergen.kommune.no
TWITTER twitter.com/bergenkommune
E-POST postmottak@bergen.kommune.no

Kundesentre

INNBYGGERSERVICE, KAIGATEN 4

Hjelp til å finne frem i kommunal/offentlig forvaltning, internett for publikum
Tlf. 55 56 55 56 / 55 56 62 04 – Faks 53 03 16 40
Åpningstider: Mandag og fredag kl. 08.00–15.00, tirsdag–torsdag 08.00–20.00.
Sommertid i uke 26–32, kl. 08.00–15.00 alle dager.
Bergen kommune, pb. 7700, 5020 Bergen
E innbyggjerservice@bergen.kommune.no

Resepsjonen i Bergen Rådhus er åpen mandag–fredag kl. 07.45–15.00.
08.00–15.00 i uke 26–32.

ELEKTRONISK SPØRRETJENESTE

Still spørsmål til kommunen via nettpat/chat på bergen.kommune.no
Mandag og fredag kl. 08.00–15.00, tirsdag-torsdag kl. 08.00–19.00.

BYOMBUDET

Byombudet skal arbeide for at det i den kommunale forvaltningen ikke blir gjort urett mot den enkelte borger.
Tlf. 55 56 64 04
E byombudet@bergen.kommune.no

BOLIGETATEN

Tlf. 55 56 65 76
Domkirkegaten 6A
Åpent kl. 09.00–14.30
(Mandag kl. 09.30–14.30)
Telefontid kl. 08.00–14.30

BYMILJØETATEN

Tlf. 55 56 56 90
Neumannsgate 1
Åpent kl. 07.30–14.30
Telefontid kl. 07.45–15.00

KEMNEREN

Tlf. 53 03 08 00
Nonnesetergaten 4
Åpent kl. 09.00–15.00
Telefontid kl. 08.00–15.00

PLAN- OG BYGNINGSETATEN

Tlf. 55 56 63 10
Allehelgensgate 5
Åpent kl. 08.00–14.45

VANN- OG AVLØPSETATEN

Tlf. 55 56 60 00
Fjøsangerveien 68
Åpent kl. 08.00–15.00
Telefontid kl. 08.00–15.00

Kommunens nødnumre

VAKTSENTRALEN

Vaktsentralen er åpen hele døgnet for melding av feil på vann, vei og kloakk.
Tlf. 55 56 78 15

NØD- OG BRANNSENTRAL

Felles for 30 kommuner i Hordaland og Sogn og Fjordane.
Ring 110

Forvaltningsenhetene i bydelene

Søknad om praktisk hjelp og bistand, middagslevering, hjemmesykepleie, psykiske helsestjenester, opphold i sykehjem, servicebolig, dagsentertilbud, avlastning, trygghetsalarm, trygghetssykepleier, omsorgslønn, støttekontakt, ledsagerbevis m.m.

SONE NORD

Arna, Bergenhus, Åsane
Tlf. 55 56 70 70

SONE VEST

Fyllingsdalen, Laksevåg
Tlf. 55 56 54 40

SONE SØR

Fana, Ytrebygda, Årstad
Tlf. 55 56 51 90

For spørsmål om egenbetaling opphold i institusjoner, kontakt Kemneren, tlf. 53 03 08 00. For spørsmål om egenbetaling for hjemmetjenester etc, kontakt forvaltningsenheten i din bydel.

FORVALTNINGSENHET PSYKISK HELSE

Søknad om tjenester til mennesker med psykiske lidelser.
Møllendalsveien 1a. Tlf 55 56 84 70.

Kulturkontor

ARNA OG ÅSANE KULTURKONTOR

Åsane senter 40
Tlf. 55 56 71 15

FANA OG YTREBYGDA KULTURKONTOR

Østre Nesttunvegen 18
Tlf. 55 56 11 06

BERGENHUS OG ÅRSTAD KULTURKONTOR

Kong Oscars gate 54
Tlf. 55 56 92 10

FYLLINGSDALEN OG LAKSEVÅG KULTURKONTOR

Håsteins gate 3
Tlf. 55 56 96 00

Se mer enn 1 200 aktivitetstilbud i frivillig regi: **W** bergen.kommune.no/frivillig

Helse og omsorg

NÅR LIV OG HELSE STÅR I FARE

Ring 113

BERGEN LEGEVAKT

Bergen helsehus, Solheimsgaten 9

Døgnåpent – akutte henvendelser
Tlf. 116 117
Tlf. 55 56 87 00 (administrasjonen)

LEGEVAKTSTASJONEN I FANA

Kommunehuset på Nesttun
Wollert Konows Plass 2
Tlf. 55 56 13 00

LEGEVAKTSTASJONEN I LODDEFJORD

Vannkanten, Lyderhornsveien 353
Tlf. 55 51 33 70

LEGEVAKTSTASJONEN I ÅSANE

Åsane senter 38
Tlf. 55 56 70 00

Legevaktstasjonene yter akutt legehjelp i de aktuelle geografiske sonene. Åpningstider for alle er mandag–fredag kl. 16.00–22.00, lørdag, søndag, helligdager kl. 12.00–18.00. Ved mindre akutt sykdom, kontakt fastlege.

KRISESENTERET FOR BERGEN OG OMEGN

Døgnbemannet tilbud for voldsutsatte kvinner, menn og barn.
Tlf. 55 31 50 50

RÅDGIVNINGSKONTOR FOR HØRSELSEHMEDE OG DØVBLINDE

Tlf. 55 56 94 75 / 480 73 824

E radgivning.horsel@bergen.kommune.no

KOMMUNAL HJELPEMIDDELSERVICE

Korttidsutleie av hjelpemidler.
Kokstaddalen 43
5257 Kokstad

Tlf. 53 03 48 80

E hjelpemiddelhuset@bergen.kommune.no

KREFTKOORDINATOR

Gir råd til kreftrammede og deres pårørende.
Tlf. 55 56 53 89 / 408 03 883

E kreftkoordinator@bergen.kommune.no

Barnevernet

Barneverntjenesten har kontorer i fire byområder. Kontaktinfo på **W** bergen.kommune.no

Nasjonal alarmtelefon for barn og unge:
Tlf. 116 111

BARNEVERNVAKTEN

Hverdager kl. 08.00–02.00
Helg kl. 17.00–02.00
Tlf. 55 36 11 80
Evt. via politi 02800

Sosialtjenesten

NAV ARNA SOSIALTJENESTE

Øyrane Torg, Ådnavegen 63
Postboks 193, Indre Arna, 5888 Bergen
Tlf. 55 56 26 00

NAV BERGENHUS SOSIALTJENESTE

Valkendorfgaten 6, 5012 Bergen
Tlf. 55 56 95 00

NAV FANA SOSIALTJENESTE

Østre Nesttunvegen 8,
Postboks 3, 5852 Nesttun
Tlf. 55 56 13 21

NAV FYLLINGSDALEN SOSIALTJENESTE

Spelhaugen 18, 5147 Fyllingsdalen
Tlf. 55 56 54 60

NAV LAKSEVÅG SOSIALTJENESTE

Vestkanten, 5. et. Loddefjordveien 2
Postboks 123, 5881 Bergen
Tlf. 55 56 98 44

NAV YTREBYGDA SOSIALTJENESTE

Aurdalslia 10
Postboks 104, Sandsli, 5862 Bergen
Tlf. 55 56 17 00

NAV ÅRSTAD SOSIALTJENESTE

Solheimsgaten 13
Postboks 7715, 5020 Bergen
Tlf. 55 56 50 50

NAV ÅSANE SOSIALTJENESTE

Åsane Senter 19
Postboks 14, 5826 Bergen
Tlf. 55 56 70 50

NAV KONTAKTSENTER HORDALAND

Tlf. 55 55 33 33

NAV KONTAKTSENTER, PENSJON

Tlf. 55 55 33 34

Idrett

IDRETTSSERVICE

Tlf. 55 56 24 80
For åpningstider for kommunens idrettsanlegg, se bergen.kommune.no/idrett

FYSAK ALLAKTIVITETSHUS

Tlf. 53 03 96 90
W fysakbergen.no